

EL PLA DE L'ESTANY PER DINS

Text: Miquel Rustullet Noguer

La caminada del Roser de Corts

HEM POGUT VEURE COM ENCARA S'UTILITZA UNA POALANCA PER REGAR

Com és costum i tradició, la gent del poble de Corts continua celebrant la seva festa major el cap de setmana després del diumenge de Pasqua Florida. És el Roser de Corts, una festa que es perd en el temps i que ha tingut una renovació constant gràcies a l'esforç i la col·laboració dels seus veïns.

En un país com el nostre, amb llargues i centenàries arrels cristianes, la devoció a la Mare de Déu és una característica que identifica a molts dels nostres pobles. A la nostra comarca mateix la celebració de la festa del Roser, a més de Corts, té lloc també a Camós, Crespià, Esponellà i a Vilafreser. A moltes de les cases senyoriales les marededéus que veiem en un lloc preferent de la sala principal sol ser la Mare de Déu del Roser.

La Mare de Déu del Roser, una imatge barroca, situada a un costat de l'altar major de l'església parroquial de Corts, es va poder salvar dels actes vandàlics de la guerra gràcies a la sensibilitat d'uns veïns que van amagar-la i protegir-la d'anar llençada a la foguera.

Encara que el cos central de la festa continua essent l'ofici en honor a la patrona del poble, la imaginació dels veïns ha fet que periòdicament s'afegeixin altres activitats adaptades al món d'avui, com per exemple el dinar col·lectiu que en els darrers anys organitzen els veïns, un dinar que no és com el d'abans, quan es collien les castanyes al novembre i es posaven en remull dies abans de la festa per acompanyar els saborosos rostits. Ara és un dinar més senzill, però serveix per fer poble.

En els darrers anys s'ha instaurat un nou costum: fer una caminada per llocs propers al poble, entre Camós, Cornellà i Porqueres. En aquesta darrera edició, el dissabte 18 d'abril, els organitzadors van tenir l'encert de fer una passejada d'unes dues hores i mitja, que va engrescar tots els participants. Hi havia força mainada i, per tant, no es podia anar gaire de pressa. El fet de caminar, per poc observadors que siguem, ens dóna pistes per conèixer i saber de quin passat venim. A vegades, observant construccions religioses, esglésies, creus de terme, veiem la història i altres vegades, com en aquesta ocasió, redescobrim alguns dels usos de l'aigua. Durant la caminada, que va transcórrer en bona part al costat del Matamors, hem vist antics rentadors que han quedat en desús, com el del Salt Dalmau, el del Gorg

Grup de participants a la caminada del Roser de Corts del 18 d'abril de 2009. I els més petits del grup a la Font del Salt Dalmau.
Fotografia: Olga Pinatella Corominas.

En Miquel Claparols Masdevall, amb el seu hort i la poalanca, aquest ancestral sistema de regatge.
Fotografia: Francesc Puigdemont Masó.

Blau i el del Mas Coll. La comoditat que avui ens ofereix la rentadora elèctrica des de casa va fer absolutament obsoletes aquestes rentadores de pedra, on les dones havien de tragar la roba fins arran de riu, rentar, suportar el calor o les baixes temperatures de l'hivern i retornar cap a casa. "El dilluns era el dia que tenia més requesta la rentadora. Venia gent de Can Penya, de Can Barrera", recorda la Pepita Ros, del Mas Coll. Justament, en aquesta rentadora s'observa, a la pica, la incisió d'una marca que servia per delimitar l'espai de treball en el cas que hi hagués dues dones rentant alhora.

Hem caminat per corriols, que, seguint el Matamors, ens han portat fins al Gorg Blau, un camí que gràcies a la col·laboració d'alguns veïns que l'han desbrossat s'ha fet més fàcil la caminada per als més petits i, alhora, més agradable per als més grans. El cert és que alguns dels participants, en Narcís Pinatella i l'Antònia de Can Pona, recorden quan es banyaven a la Gorga Blava durant alguns dies de l'estiu. En Lluís Padrés explica que, quan amb els seus companys anava a estudi a Camós, algunes vegades deixaven el camí preferent i caminaven pels caminols amb drecera, al costat del Matamors, per arribar fins a l'escola de Camós.

Quan ja quasi estàvem acabant el recorregut hem tingut l'ocasió de veure l'hort d'en Miquel Claparols Casadevall, de Can Coll. En Miquel, amb 88 anys, té un hort on cull de tot, pèsols, bledes, faves,

alls porros, cebes, patates i, més endavant, quan sigui el temps, hi creixeran les tomateres, les mongeteres, les albergínies o els carbassons. El que ens ha captivat més l'atenció ha estat el sistema de regatge que fa servir: rega amb l'aigua del Matamors, sense cap bomba d'aspiració d'aigua. En Miquel des de tota la vida que fa servir una poalanca, un giny fet de fusta per pouar aigua des del Matamors sense gairebé esforç.

La poalanca, feta amb fusta, és un sistema antiquíssim, l'origen del qual és la palanca. Té un puntal clavat a terra i un travesser, més llarg, on en un costat porta el contrapès, en aquest cas, un roc lligat, i a l'altra, el poal, una galleda amb corda prou llarga per arribar fins a baix el Matamors.

En Miquel Claparols, nascut l'any 1921, va heretar aquest giny del seu padrí, en Miquel Claparols Gispert. Encara que desconeix la data de la seva construcció,

tot fa pensar que deu tenir al voltant de 150 anys. *"El padrí ja se'l va trobar fet"*, explica en Miquel, *"en el transcurs dels anys només he hagut de canviar els pals de la poalanca, però l'obra principal encara es manté forta"*. Es refereix a una petita desviació de la riera, que fa que l'aigua entri més a prop del marge, cosa que fa més fàcil el fet de pouar l'aigua. Aquesta construcció és feta amb pedra de travertí, com una columna que va des de baix la riera fins a dalt al petit corriol.

Fins fa pocs anys que n'hi havia dues, de poalanques, però, les fortes pluges del 18 d'octubre de 2005, quan van caure 130 litres per m² en només 24 hores *, provocaren el desbordament del Matamors i deixaren inservible una de les dues poalanques. Ara, en Miquel amb una en té prou per regar el seu hort: *"Rego una estona al de matí i si hi ha gaire eixut hi torno al vespre"*.

Les fustes que fa servir com a puntal i com a travesser són d'acàcia, un dels arbres que més abunden al voltant de Mas Coll. Jus-

tament, ara fa pocs dies que van haver de tallar-ne una i en Miquel va aprofitar el tronc més llarg per guardar-lo per quan arribi el moment que hagi de substituir el puntal o el travesser actual: *"Mira, el guardo aquí i així quan l'hauré de canviar ja el tindrè a punt"*, diu en Miquel.

Ha estat gratament satisfactori poder veure, al costat del polígon industrial de Cornellà, algunes formes de vida que ja pensàvem caducades. Regar l'hort amb la poalanca forma part d'un sistema que poquíssimes persones el deuen fer servir, en canvi pels estadants de Mas Coll, en Miquel Casadevall i la Pepita Ros amb el seu fill Pere, forma part, tal com ho han fet durant decennis, del seu treball d'hortolà.

* Agraeixo a l'Enric Estragués les dades referides a aquest aiguat.